

**ПІВДЕННИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
УКРАЇНИ І МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**Збірник наукових праць
ПЕРСПЕКТИВА**

**Випуск 34
2020**

**ПІВДЕННИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ УКРАЇНИ І МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І
НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Збірник наукових праць

«ПЕРСПЕКТИВА»

Випуск 34

Херсон – 2020

УДК 630

Збірник наукових праць викладачів та здобувачів вищої освіти агрономічного факультету Херсонського державного аграрно-економічного університету "Перспектива".

Редакційна колегія

АВЕРЧЕВ О.В.	– доктор с.-г. наук, професор;
БАЗАЛІЙ В.В.	– доктор с.-г. наук, професор;
МАРКОВСЬКА О.Є.	– доктор с.-г. наук, професор;
МРИНСЬКИЙ І.М.	– кандидат с.-г. наук, доцент;
РУДІК О.Л.	– доктор с.-г. наук, доцент

У збірнику представлено 32 наукові роботи здобувачів вищої освіти першого та другого рівнів, виконаних під керівництвом викладачів університету. Їх доповіді були заслухані на тематичних секціях наукової конференції агрономічного факультету та запропоновані до друку.

Рекомендовано до друку методичною комісією агрономічного факультету (протокол № від « » жовтня 2020 року).

Матеріали збірника призначені для фахівців у галузі «Агрономія»
Матеріали надруковані в авторській редакції.

Перспектива : збір. наук. праць ХДАЕУ. - Херсон: РВВ ХДАЕУ - 2020.
Вип. 34. – 94 с.

УДК 632.913.1**ФІТОСАНІТАРНІ ЗАХОДИ З КОНТРОЛЮ ОБМЕЖЕНО ПОШИРЕНИХ ШКІДНИКІВ****Ларченко В.А.** – здобувач вищої освіти першого рівня АФ ХДАЕУ**Марковська О.Є.** – доктор с.-г. наук, професор ХДАЕУ

Постановка проблеми. Загальновідомим фактом для світової науки та практики є втрати продукції від проникнення і поширення на території держав небезпечних шкідливих організмів. Налагоджені торгівельні відносини з багатьма країнами світу істотно збільшують небезпеку завезення з об'єктами регулювання карантинних організмів, відсутніх на території України. Адвентивні види шкідників, хвороб, бур'янів часто мають високу екологічну пластичність і знаходять більш сприятливі умови для розмноження та поширення, ніж на своїй батьківщині. Найбільше за все на територію нашої держави надходить карантинних видів із країн тропічного і субтропічного поясів Південної Азії та інших континентів (капровий жук, інші види роду трогодерма, пальмовий трипс, картопляна міль тощо). Не меншу небезпеку у цьому відношенні становлять країни американського континенту, про що свідчать назви багатьох шкідників: американський білий метелик, колорадський жук, каліфорнійська щитівка, західний кукурудзяний жук та ін. [1, 2].

Офіційним державним документом, який визначає карантинний статус шкідників, хвороб рослин та бур'янів є «Перелік регульованих шкідливих організмів». Він містить два списки: А1 – карантинні організми, відсутні на території України та А2 – обмежено поширені, як це запропоновано організацією ЄОЗР. Перелік регульованих шкідливих організмів поновлюється за необхідності відповідно до статусу шкідливих організмів в Україні та змін у переліках А-1 та А-2 Європейської та Середземноморської організації захисту рослин. Структурною одиницею цього документу є шкідливий організм. Наказом від 16.07.2019 №397 внесено зміни до «Переліку регульованих шкідливих організмів». Обов'язковою умовою для технічного обґрунтування національних «Переліків регульованих шкідливих організмів» є аналіз фітосанітарного ризику (АФР), який проводять за відповідними стандартами Міжнародної конвенції карантину і захисту рослин (МККЗР) та ЄОЗР [3]. В Інституті захисту рослин НААН розроблені методичні рекомендації з процедури аналізу фітосанітарного ризику регульованих шкідливих організмів, відсутніх в Україні.

Згідно статті 6. Закону України "Про карантин рослин" завданнями центральних органів виконавчої влади є попередження проникнення та розповсюдження на території нашої держави регульованих шкідливих організмів, локалізація і ліквідація їх вогнищ, створення системи управління фітосанітарними ризиками,

запровадження карантинних режимів, організація захисту рослин при вирощуванні сільськогосподарських культур та інші [4]. Вищезазначені заходи, які сприяють збереженню фітосанітарної безпеки України, імплементують у свою діяльність Головні управління Держпродспоживслужби.

Аналіз інформації, висвітленої на офіційній сторінці Головного управління Держпродспоживслужби України, дозволив з'ясувати, що актуальним питанням для України загалом та Херсонської області зокрема є ефективна організація фітосанітарних заходів з контролю обмежено поширених шкідливих організмів, у т. ч. шкідників.

Стан вивчення проблеми. До шкідників, що належать до списку А2, відносяться: західний кукурудзяний жук, західний квітковий трипс, американський білий метелик, картопляна міль, південноамериканська томатна міль.

Західний кукурудзяний жук (*Diabrotica virgifera virgifera* Le Conte) – небезпечний карантинний шкідник посівів кукурудзи, бобових, гарбузових, складноцвітих культур. Станом на 01.01.2018 року жук був поширений в Україні на площі 88,9 тис. га., а вже на початок жовтня 2019 року площі, заражені ним, збільшилися майже на 20 тис. га. Нові вогнища виявлено на території 12 областей нашої держави [5].

Західний квітковий трипс (*Frankliniella occidentalis* Perg.) – небезпечний карантинний шкідник, що має карантинний статус не в усіх країнах, тому фітосанітарний контроль щодо нього не завжди застосовують, він становить підвищений фітосанітарний ризик для господарств України. Тепличні господарства, в яких запроваджені карантинні режими по західному квітковому трипсу є в Дніпропетровській, Донецькій, Тернопільській та Херсонській областях. Тут застосовують фітосанітарні заходи по знищенню карантинного шкідника. На сьогодні загальна площа під карантинном в країні складає 12,59 га [5].

Американський білий метелик (*Hyphantria cunea* Drury.) – пошкоджує 140 видів деревних і чагарникових рослин. За серпень 2018 року були виявлені нові вогнища та запроваджено карантинний режим щодо даного виду в Житомирській, Миколаївській, Рівненській та Черкаській областях на загальній площі 1018,8 га [5].

Картопляна міль (*Phthorimaea operculella* Zell.) – карантинний шкідник Південного Степу України. Пошкоджує картоплю, особливо бульби у сховищах, тютюн, баклажани, томати, дурман, паслін та інші культурні й бур'янисті рослини родини пасльонові. Станом на 01.07.2020 року запроваджено карантинний режим по картопляній молі у Луганській області на території Троїцького району, на загальній площі 10 га [5].

Південноамериканська томатна міль (*Tuta absoluta* Meyr.) – пошкоджує овочеві культури родини пасльонових як в закритому, так і у відкритому ґрунті. Цього року томатна мінуюча міль завдала

катастрофічного удару по теплицях Одещини. Виробники томатів Одеської області втратили від 20 до 80% врожаю. Якщо сусідні регіони із Запорізької, Херсонської, Миколаївської областей з цією проблемою вже зіштовхнулись раніше та встигли напрацювати певні методи боротьби, то тепличники Одеської області виявилися до цього зовсім не підготовленими [5].

Висновки та пропозиції. Для локалізації та ліквідації вогнищ регульованих шкідливих організмів потрібно проводити фітосанітарні заходи. Основні з них: створення технологічних карт вирощування культур з урахуванням заражених площ; здійснення термінових заходів щодо знищення виявлених вогнищ карантинного шкідника; здійснення контролю за проведенням локалізації та ліквідації вогнищ шкідника; інспектування об'єктів регулювання в карантинній зоні; дотримання у виявлених вогнищах агротехніки вирощування, застосування сівозмін, висівання сортів та гібридів, стійких до пошкодження шкідником; заборона вивезення з карантинних зон, заражених карантинними організмами, об'єктів регулювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мовчан О.М. Карантинні шкідливі організми. Частина I. Київ, 2002. С. 5-73.
2. Держпродспоживслужба України [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://dpss.gov.ua>
3. Про внесення змін до Переліку регульованих шкідливих організмів. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-19#Text>
4. Про карантин рослин: Закон України від 30 червня 1993 р. № 3348-XII. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3348-12#Text>
4. Немирівська районна державна адміністрація [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.nemyriv-rda.gov.ua/index.php/6162-zakhidnyy-kukurudzyanyy-zhuk-diabrotica-virgifera-virgifera-le-conte>
5. Навала томатної молі загрожує українському ринку томатів [Електронний ресурс]: Режим доступу: https://uhbdp.org/ua/news/project-news/2416-navala-tomatnoi-moli-zahrozhuie-ukrainskomu-rynku-tomativ?utm_source=CD&utm_medium=email&utm_campaign=newsletter145&_cldee=c3RldHNlbmtvaXJpc2hhMTFAZ21haWwY29t&recipientid=contact-b150409c4513e911a966000d3a32ce3b-a61f5ec97aeb4487893b2c3ae956ba&esid=eb8e1078-fc23-eb11-a813-000d3a8febd2